

РЕШЕНИЕ

№ 2341

гр. София, 10.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 2 състав, в
публично заседание на 14.03.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Евгения Иванова

при участието на секретаря Ива Лещарова, като разгледа дело номер **10850** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл. 10, ал. 6 от Закона за семейните помощи за деца (ЗСПД).

Образувано е по жалба на А. Ч., ЛНЧ [ЕГН], гражданка на У. с предоставена временна закрила в Република България, лично и като законен представител на малолетната Л. Ч., гражданка на У., с предоставена временна закрила в Република България, чрез адв. Г. В. от САК, с адрес за призоваване [населено място], [улица], № 1, ет. 3, БЖК – Бежанци, против Заповед № ЗСПД/Д-С-СЛ/6161/18.09.2023 г. на директора на дирекция „Социално подпомагане“ – С., с която е отказано отпускане на еднократна помощ за ученик по чл. 10а, ал. 1 ЗСПД на детето Л. Ч. .

В жалбата се поддържа становище за незаконосъобразност на оспорената заповед, поради нарушение на материалния закон. Оспорва се извода, че семейството не попада в кръга от лица, посочен в чл. 3, т. 5 ЗСПД. Твърди, че е нарушен чл. 39, ал. 1, т. 4 ЗУБ, като жалбоподателката обосновава правните си изводи, позовавайки се на Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 г. относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица и Конвенцията на ООН за правата на детето. Претендира се присъждане на разноски за адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата.

Ответникът – директор на Дирекция „Социално подпомагане“ – С., в депозирано писмено становище и в съдебно заседание моли жалбата да бъде отхвърлена.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства, установи следното:

Жалбоподателката А. Ч. е гражданка на У., на която е издадена регистрационна карта от ДАБ при МС №[ЕИК], със срок на валидност 04.03.2024 г.

На 11.09.2023 г. жалбоподателката е подала Заявление – декларация вх. № ЗСПД/Д-С-СЛ/6161/10.09.2023 г. за отпускане на еднократна помощ на ученици, записани в първи клас по чл. 10а ЗСПД.

С процесната заповед директорът на Дирекция „Социално подпомагане“ – С. № ЗСПД/Д-С-СЛ/6161/18.09.2023 г. е отказал отпускането на исканата помощ с мотив, че семейството не попада в кръга от лица, посочен в чл. 3 ЗСПД. Съгласно чл. 3, т. 5 от с.з. право на семейни помощи на деца имат семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна. Изплащането на исканата помощ не било изрично предвидено получаването на семейни помощи.

При така установеното, съдът намира от правна страна следното:

Жалбата е подадена в срок, от лице с правен интерес и срещу подлежащ на обжалване акт, поради което е допустима.

Разгледана по същество, жалбата е основателна.

Оспорената заповед е издадена от компетентен орган съобразно предоставените му правомощия, в изискуемата форма и съдържание и при спазване на административнопроизводствените правила.

Спорна по делото е материалната законосъобразност на акта и съответствието му с целта на закона.

Отказът за отпускане на помощта по чл. 10а ЗСПД е мотивиран с разпоредбата на чл. 3, т. 5 ЗСПД, според която право на семейни помощи за деца имат бременните жени – чужди граждани, и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна.

Спорният по делото въпрос е за правото на лица, на които е предоставена временна закрила, да се ползват от системата на социалните помощи на държавата, в която пребивават, и в частност отпусканите по ЗСПД помощи.

Действително по отношение на чужденците разпоредбата на чл. 3, т. 5 ЗСПД предвижда единствено, че семейни помощи се предоставят на постоянно пребиваващите и отглеждащи децата си в страната чужди граждани, ако е предвидено в друг закон или международен договор. ЗСПД не предвижда изрично дали и при какви условия могат да се предоставят семейни помощи за деца на чужди граждани, на които е предоставена временна закрила.

Съгласно разпоредбата на чл. 2, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ) чужденец по смисъла на този закон е всяко лице, което не е български гражданин, а разпоредбата на чл. 39, ал. 1, т.4 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) предвижда, че чужденците с предоставена временна закрила имат право на социално подпомагане.

От данните по делото се констатира, че жалбоподателката е гражданка на У. и може да се ползва от правата и задълженията на чужденец с предоставена временна закрила. Същата пребивава и отглежда децата си в Република България, има адрес в [населено място], видно от копието на издадената ѝ регистрационна карта за чужденец (л.9), като правното основание за пребиваването ѝ е чл.39 от Закона за убежището и бежанците. Разпоредбата на чл. 3, т. 5 ЗСПД не съдържа специална уредба относно

чужденците с предоставена временна закрила, а предвижда само права за чужденци на реципрочна основа, ако това е уредно в международен договор или в друг закон. Именно по силата на друг закон - Законът за убежището и бежанците и по-конкретно съгласно чл. 39, ал. 1, т.4 от него, чужденците с временна закрила имат право на социално подпомагане.

Съдът намира още, че тълкуването на цитираната по - горе норма на чл. 3, т. 5 ЗСПД, направено от административния орган, не е съобразено с Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29.04.2004 г. относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила, и Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила.

В т. 45 от Преамбюла на Директива 2011/95/ЕС е прието, че с цел да се избегнат социални трудности е уместно на лицата, на които е предоставена международна закрила, да се осигури адекватна социална помощ и средства за издръжка, без дискриминация в контекста на социалното подпомагане. По отношение на социалното подпомагане, условията и редът за предоставяне на основни обезщетения на лицата, на които е предоставен статут на субсидиарна закрила (каквото е и настоящия случай), следва да се определят от националното право. Възможността за ограничаване на това подпомагане до основните обезщетения трябва да се разбира в смисъл, че обхваща най-малко минимален гарантиран доход за съответното лице, помощи в случай на заболяване или бременност и семейни помощи за деца, доколкото такива обезщетения се предоставят на гражданите съгласно националното право.

Нормата на чл. 29, § 1 от Директива 2011/95/ЕС, предвижда, че по отношение на социалното подпомагане условията и редът за предоставяне на основни обезщетения на лицата, на които е предоставена международна закрила, се определят съобразно националното право, но съгласно §2 на разпоредбата възможността за ограничаване на това подпомагане до основните обезщетения трябва да се разбира в смисъл, че обхваща най-малко минимален гарантиран доход за съответното лице. В този смисъл предоставянето на семейните помощи за деца следва да се разглежда именно като средство за осигуряване на гарантиран минимален доход и следва да се разглеждат като едни от основните обезщетения, за които не е предвидена възможност да се ограничават. България като държава членка е обвързана по отношение на резултата, който трябва да бъде постигнат с посочения акт, а именно получаване на необходимото социално подпомагане, което да е равностойно на предвиденото за гражданите на държавата членка.

Нещо повече, в случаите, които се отнасят до лица, ползващи се от временна закрила и които са под 18-годишна възраст, първостепенно значение следва да имат висшите интереси на детето, гарантирани от Конвенцията за правата на детето (К.), приета от ОС на ООН на 20.11.1989 г., ратифицирана с Решение на В. от 11.04.1991 г., обн. ДВ, бр. 32/23.04.1991 г., ДВ, бр. 55/12.07.1991 г., в сила от 03.07.1991 г.

Съгласно чл. 27, § 3 К., държавите - страни по Конвенцията, в съответствие с националните условия и в рамките на своите възможности, предприемат

необходимите мерки с цел да подпомагат родителите и другите лица, отговорни за детето, да осъществяват това право и в случай на нужда предоставят материална помощ и програми за подпомагане, особено по отношение на изхранването, облеклото и жилището.

Задължение по чл. 2, § 1 К. е държавите - страни по Конвенцията, да зачитат и осигуряват правата, предвидени в Конвенцията, на всяко дете в пределите на своята юрисдикция без каквато и да е дискриминация, независимо от расата, цвета на кожата, пола, езика, религията, политическите или други възгледи, националния, етническият или социалният произход, имущественото състояние, инвалидност, рождение или друг статут на детето или на неговите родители или законни настойници. Държавите - страни по Конвенцията, следва да вземат всички подходящи мерки за осигуряване на закрилата на детето против всички форми на дискриминация или наказание на основание на статута, действията, изразените мнения или убеждения на неговите родители, законни настойници или членовете на неговото семейство - чл. 2, § 2 К..

Като част от общата система на социалните права, по отношение на признатото по чл. 27, § 1 К. право на жизнен стандарт и на социална сигурност, следва да се спазват и общите изисквания във връзка с икономическите, социалните и културните права, които се съдържат в Европейската социална харта (Е.), ратифицирана със закон, приета от 38-мо НС на 29.03.2020 г., ДВ, бр. 30/11.04.2000 г. - конкретно в чл. 16 Е., и в Хартата на основните права на ЕС (ХОПЕС).

Разпоредбата на чл. 16 Е. въвежда принципа, че семейството, като основна клетка на обществото, има право на подходяща социална, правна и икономическа закрила, за да се осигури неговото пълно развитие. За да се осигурят условията, необходими за всестранното развитие на семейството, разпоредбата на чл. 16 Е. задължава държавите да съдействат за икономическата, правната и социална защита на семейния живот с такива средства, сред които социални и семейни помощи. Същевременно упражняването на правата по Е. следва да бъде осигурено без дискриминация на каквато и да било основа, като раса, цвят на кожата, пол, език, религия, политически или други убеждения, национална принадлежност или социален произход, здравословно състояние, връзка с дадено национално малцинство, рождение или друго състояние - член Е от Част V "Недопускане на дискриминация".

Доколкото настоящият казус има връзка с Европейското право - Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 г., активирана с Решение за изпълнение (ЕС) 2022/382 на Съвета от 04.03.2022 г. за установяване на съществуването на масово навлизане на разселени лица от У., приложима се явява и ХОПЕС.

Според чл. 34, § 2 ХОПЕС, всеки, който пребивава и се придвижва законно на територията на Съюза, има право на обезщетения за социална сигурност и на социални придобивки в съответствие с правото на Съюза и с националните законодателства и практики.

Аналогично на К. и Е., и ХОПЕС (чл. 21, § 1) въвежда забрана за всяка форма на дискриминация, основана по-специално на пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация. Според чл. 21, § 2 ХОПЕС, съответна на чл. 18, § 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз, в областта на прилагане на Договорите и без да се засягат техните особени разпоредби, се забранява всяка форма на дискриминация, основана на гражданството.

Както следва от разпоредбата на чл. 1, ал. 2 ЗСПД, семейните помощи са средства в пари и/или в натура, които подпомагат отглеждането на децата в семейна среда от родителите или от лицата, полагащи грижи за тях. По реда на ЗСПД се предоставят дванадесет вида помощи, като за всяка от тях е възприет разграничителен критерий, съобразен с предназначението на конкретната семейна помощ.

Помощта по чл. 10а, ал. 1 ЗСПД - еднократна за семействата, чиито деца са записани в първи клас или са записани или продължават обучението си, във втори, трети и четвърти клас, е помощ, която се отпуска без доходен тест, за покриване на разходите в началото на учебната година - родителите да закупят без затруднения част от основните пособия и дрехи, необходими за учениците - и се получава при положение че децата живеят постоянно в страната и не са настанени за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 ЗЗДт.

Така регламентираната помощ, макар да е уредена в ЗСПД, а не в ЗСП - който закон, съгласно чл. 2, ал. 1, 3 и 6, предоставя право на социални помощи и на лицата, ползващи се с временна закрила и в които не се съдържа изискване, като това в чл. 3, т. 3 ЗСПД, без съмнение е част от общата система за социално подпомагане, като такава попада изцяло в обхвата на чл. 16 Е. и следва да се интерпретира като част от задълженията, които държавите са поели по силата на чл. 27, § 3 К., респ. като част от задълженията на държавите членки по чл. 12 от Директива 2001/55/ЕО - доколкото от съображение 16 към Директивата и чл. 3, § 2 от нея следва, че държавите членки са длъжни да прилагат режима на временна закрила при стриктно спазване на основните права и свободи, и при спазване на задълженията, произтичащи от инструментите на международното право, по които са страна и които забраняват дискриминацията.

Ето защо, разпоредбата на чл. 3, т. 5 ЗСПД следва да се тълкува в смисъл, че за да се осигури правилното прилагане на разпоредбата на чл. 12 от Директива 2001/55/ЕО, както и на прякото прилагане на чл. 27, § 1 К., вр. чл. 5, ал. 4 КРБ, достъпът до помощта по чл. 10а ЗСПД следва да се предостави и на лицата, ползващи се с временна закрила по силата на Директива 2001/55/ЕО - каквито безспорно са оспорващата и детето Л. Ч..

Различно тълкуване би било в пряко нарушение на забраната за дискриминация, въведена с чл. 2, § 2 К., чл. 21, ал. 2 ХОПЕС, член Е от част V на Е. и съображение 16, вр. чл. 3, § 2 от Директива 2001/55/ЕО.

Съгласно чл. 10а, ал. 1 ЗСПД на семействата, чиито деца са записани в първи клас или са записани или продължават обучението си, във втори, трети и четвърти клас на училище, се отпуска еднократна помощ за покриване част от разходите в началото на учебната година, когато децата живеят постоянно в страната и не са настанени за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

От доказателствата по делото се установява, че към заявлението за отпускане на помощта по чл. 10а, ал. 1 е приложена Служебна бележка № 384/07.09.2023 г., издадена в уверение на това, че детето Л. Ч. е записана за първи път във 2а клас за учебната 2023/2024 г. в 141 ОУ „Народни будители“. По делото е представена Служебна бележка изх. № 120/13.02.2024 г. (л.31), видно от която, в служебна бележка с изх. № 384/07.09.2023 г. е допусната техническа грешка, като детето Л. Ч. е записана в първи клас за учебната 2023/2024 г. При това положение следва да се приеме, че същата отговаря на условията предвидени в нормата на чл. 10а ЗСПД за отпускане на еднократна помощ за деца, записани в първи клас. В този смисъл е и утвърдената практика на АССГ, обективизирана в Решение № 1970/26.03.2024 г., по

адм. д. № 10851/2023 г., Решение № 1464/2024 г. по адм. д. № 11183/2023 г., Решение № 981/14.02.2024 г. по адм. д. № 9981/2023 г., Решение № 846/08.02.2024 г., по адм. д. № 11055/2023 г., Решение № 774/02.02.2024 г. по адм. д. № 10664/2023 г., Решение № 634/26.01.2024 г. по адм. д. № 10969/2023 г., Решение № 547/22.01.2024 г., по адм. д. № 10570/2023 г., Решение № 394/15.01.2024 г., по адм. д. № 10234/2023 г., Решение № 247/09.01.2024 г., по адм. д. № 10849/2023 г., Решение № 230/09.01.2024 г., по адм. д. № 10624/2023 г., Решение № 121/05.01.2024 г., по адм. д. № 9825/2023 г., Решение № 10/02.01.2024 г. по адм. д. № 10238/2023 г. и др.

С оглед изложеното дотук постановеният отказ за отпускане на желаната помощ по чл. 10а ЗСПД се явява незаконосъобразен поради противоречие с материалния закон и в несъответствие с целта на закона.

Оспорената заповед следва да се отмени, а преписката да се върне на административния орган за ново произнасяне при съобразяване с дадените по-горе указания по прилагане на закона.

При този изход на спора, предвид представения по делото договор за правна защита и съдействие, според който процесуалното представителство се осъществява безплатно на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата, на адв. Г. В. следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение в размер на 500 лв.

Воден от горното и на основание чл. 172, ал. 2, предл. второ и чл.173, ал.2 от АПК, Административен съд София – град, III отделение, 2 състав

Р Е Ш И :

ОТМЕНЯ Заповед № ЗСПД/Д-С-СЛ/6161/18.09.2023 г. на директора на дирекция „Социално подпомагане“ – С., с която е отказано отпускане на еднократна помощ за ученик по чл. 10а, ал. 1 ЗСПД за детето Л. Ч., гражданка на У., с предоставена временна закрила в Република България, по заявление от А. Ч., ЛНЧ [ЕГН], майка и законен представител на детето , гражданка на У. с предоставена временна закрила в Република България
ВРЪЩА преписката на Дирекция „Социално подпомагане“ – С., за ново произнасяне в съответствие с дадените указания за тълкуване и прилагане на закона.

ОСЪЖДА Дирекция „Социално подпомагане“ – В. да заплати на адвокат Г. В. сумата от 500 лв. (петстотин лева), представляваща адвокатско възнаграждение.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване.

СЪДИЯ: